

הסרט משמץ את זכר חללי פטרה! טוענות משפחותיהם, וחוגגות

נגד „חולות לוחם

מאת קרובת אחד החללים

אני אחת מאלה שיצאו להילחם ב־הצנת חולות לוחמים על בדרקלונג ישראל.

פטרה משכה אליה עשרה אנשים צעירים. שורה אנשים צעירים הלכו אל סלע־אדום — ולא שבו ממנו.

שאלו סתם יושבי־קפה־של־רחוב, או זא־טוטים, ואפילו מחזיקי־משרות־כבודות י־ידענים־גדולים־בכל־מיני־עניינים: מה הם יודעים על פטרה? מה הם יודעים על קרובותיה?

כן, אולי הם ימללו משהו על „טיילים“ על „נוער טוב“, על „נוף פנטאסטי“ — אבל לא יותר מכך. כי לא רבים האנשים בארץ זו שלנו היו־עדים ממש מה הא פטרה, מי הם הולכי פטרה, ומה פירוש פרשת פטרה.

לא יודעים — משהו שלא פירסמו, משהו שלא דיברו בפרשה, משהו שנמנעו מלגעת בענין רגיש כזה. נכתבו כמה רשימות־אבל בעתונות, שאנשים קראו בהן בין חדשה מרעישת לבין דיווחים־משוק־הבורסה. נכתבו שלושה ספרים על כמה מן הבהורים — ספרים נפלאים, שהגיעו בחדאי ל־רבים, אבל רבים הרבה יותר אינם אימרים דבר, מלבד קיבוץ דבריה־חברים אפיר ומע־ציב, שאינו מרתק כמו א־ספ סיפורי־הא־ימים הניצב סמך לו על מדף הספרים; וב־חדאי שאינו מחכים־ומלמד־הלכות־חיים כמו הרומן הבסטלרי הניצב על אותו מדף.

הסרט מסלף את דמותם של הולכי־פטרה, למרות שאין לו, לסרט, יומרה של שיחזור דוק מנטארי. אבל אני מאמינה שכל גישה לענין אינה רק זו של קרובה, המבקשת לשמור על טוהר זכרם של ק־מץ צעירים, אלא גם של אדם המשתדל להיות אובייקטיבי, והרואה חובה להתנגד לכל סילוף של פרשה לאומית.

חבורת הולכי־פטרה, כפי שהיא מתוארת בחולות לוחמים, מרכבת מרקנת־באר, בעל־הבאר, פירחה אחד, וגם — לתרופה — קיבוצניק וארכיאולוג. כמובן שאי־אפשר למצוא סימוכין לחבורה דומה במציאות, משום שלפטרה לא הלכו אנשים מסוג זה. כל האנשים שהלכו לפטרה, עד אחד, היו סירים וחתיקים, אוהבי־נוף־מולדתם־עד־לשג־עון, אנשים בעלי עבר קרבי מפואר.

למה הם הלכו לפטרה? אי־אפשר להשיב על כך השובה אחת, קצרה ופסקנית. א־לם אם נעזף מבט בכמה מן התיאורים שלהם, כפי שהופיעו בקבצי הזכרונות, יתכן ונוכל לקבל תמונה כלשהי על אישיותם. על צמי־אונם לנוף, על יצר ההליכה שלהם.

הנה מכתב של אריק מגר, חלל המסע

„ואת מגילת־רורות קראת בשכיבה על פני יס־המלח? — לא אני — כן ! ! ונוסף לזה, שני פרקים משיר השירים. יותר לא יספתי, שיר־השירים, כנראה, חשוב יותר להרגיש על היבשה, מאשר לקרוא בים.“

„ונוגה אש. ברקים וחשורת עננים כבדה, מול הרי־סדום, וזריחת שמש נחזרת כבעת מתן תורה עלידי משה רבנו, ראיתו? ושלוש טיפות־מים במדבר, שטעמן כי מראה שש יעלים — שתיית“

ואילו רם פרגאי, מחללי המסע לפטרה בשנת 1957, כתב עוד בהיותו בן 14, כש־למד בבית־הספר כדורי:

„סמל כדורי הוא קלשון, חרמש, וביניהם התבור. התבור ניצב לנגד עיניך עם בוקר ועם ערב. בלכתך לכיתה, בצאתך לחופשה, ובחזרתך לעבודה — התבור. התוס שבו קשרני אליה, כמו שנקשרתי בעבותות חז־קים לכדורי... לא רחוק מכדורי נראה הר קטן, בעל צורת אוכף, ועליו בית בו־דד... מהר זה נראתה לנו הכינרת ממזרח והים התיכון במערב. בפעם הראשונה רא־י את שני הימים תוך הפניית ראשי. בסך

דעות אסור העגלות

שהילך עליו ב־כמס־מס.

דן, שהיה אז נהוג להציא את ספרים, אנשי ח־חדשים מארצות ח־מסעות פחות מדי־אותם למרומי של־נוף הפראי מסביב, ולדגל את נשקם ל־

חבר, מתקופת הישיבה באילת.

„אוהב נוף היה, המשוגע לנו־

ביחוד קסם לו נוף הערבה, פת־

הרמאן, בנקיצי הפראן, ונוכח בקעת הירח,

הרגיש עצמו כאילו משוחרר מעול, כאילו

נפלו ריחיים מעל צווארו. אחרי חדש היה

ממלא את ריאותיו, ודס חדש — בעורקיו.

„אך לא רק אהב את הנוף, כי אם ידעו

והכירו — הסיירות היתה טבועה בדמו, כי־

עין חוש ששי. הוא הינחה אותנו בכל אשר

הלך — תמיד צעד בביטחה, כשהמפה רק

עזרת לו, ביודעו אל נכון כי חושו לא יכזיב.

„אהב ללכת, כשעיניו שקועות בהררי

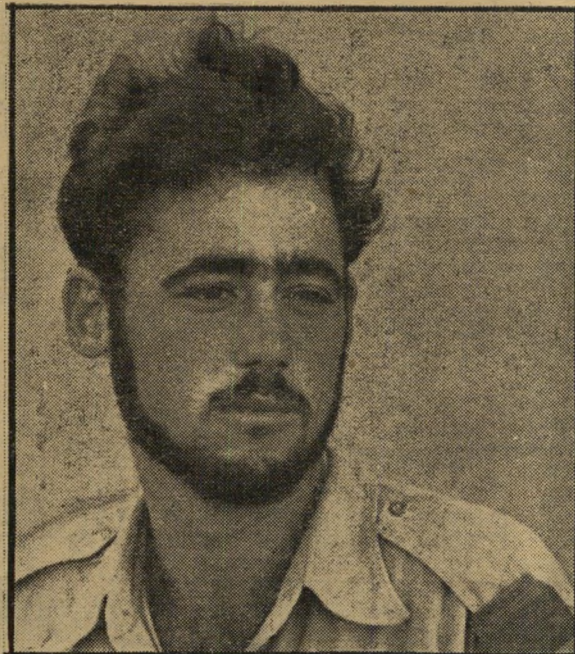
סלעים, ובמעמקי ואדיות, נוטות מטה ל־

אות האם ייצאו מאובנים, חרסים, וכתו־

בות. את העבר הקדוש והנשחר ניסה ל־

גלות. הגיאולוגיה שבתה את ליבו.

„אחרי מביצע סיני, אך נדמו התוחמים,

אריק מגר

דן גלעד

רם פרגאי

עוד עשן מיתמר, ודן כבר בדרכו לארץ חדשה־עתיקה זאת. לחזור צפונות, לגלות נסתרות. הוא משוטט ברחבי סיני, חוקר אורחות, נודד בדרכים שכף רגלו של אדם לא דרכה בהן...“

ולבסוף, משפט שיש בו, אולי, משמעות מיוחדת לגבי דרכו האחרונה:

„כה עמוקה היתה השפעתם של מראות סיני על נפשו, וכה קסמו לו אפיקיה, ש־בחזרו — והנה נצטמקה לו הארץ, קצרו מרחבי הנגב בעיניו, והם לא יספקו את שאיפותיו...“

★ ★ ★

המסיפאית הקרבות

דן גלעד היה גיאולוג וארכיאולוג חר־בבי. הוא שגילה את „קניון הכתובות“ ליד ראס אל־נאקב.

על מרים מונדרר, הסטודנטית לרפואה, שנפלה במסע 1953, כתבו חברים:

„זוכר אני אותה יפה בשעת טיולים. טיול בגליל התחתון והעליון — טיול ארוך, יפה, אך קשה ומייגע... מן השמיים נל־חמו בנו. בדרך מסבחה, בואכה ראש־פינה, הותקפנו עלידי גשם שוטף, ובאין מיסתור נאלצנו להמשיך, כשעתיים תמימות, חשו־פים לגשם הניתן. לאחר מכן, רובה של

הכל צרה ארצנו וארוכה. אולם מה יפה... ויפה היא שבעתים כאשר אתור אותה ב־רגלי...“

ובמכתב אחר:

„לפנינו נמצא הר אדיר עם מצוק משו־נה. זהו הר הקפיצה. העליה עליו תלולה מאד. אולם מה זה לעומת אותה עליה שג־עונית במכתש! והנה הצוק האחרון, ואנחנו למעלה. הנוף של העמק מפה הוא נפלא: ת־שדות פרושים לפניך כמו מרבד בשלל צב־עים...“

ובמכתב אחר:

„לא בכל מקום אפשר, אולם ישנם מקו־מות שזה ממש תענוג ללכת כך, יחף. לאו־דווקא בחולות; ללכת יחף בין סלעים בהרי ירושלים — זה טירוף, אולם לדת ועד־לות, מצוקים — זה האידיאל בכלל... ב־הורהר פשוט הרגשתי שעליתי יחף, כשי־אני מרגיש כל זיו אם הוא יציב או לא...“

★ ★ ★

„דגל ישק — לנוף!“

ואילו אצל דן גלעד, שהלך בראש חבור־רת הארבעה שהרגו בדרך מפטרה ב־1957, לא נמצאו מכתבים שיכורי־נוף או־ביטויים אחרים להתרגשות. טיפוס סגור היה, ורק כמה שכתבו עליו חברים, ניתן להבין את אהבתו למרחבים. וזה הסיפור

לפטרה ב־1953. אריק, מעין־עירוף, כותב כאן לידו, על טיול אחר, לעין־גדי: „את מבינה — העסק פה פשוט בתכ־לית — כל בוקר, עם שחר, נעשים פאתי מרחק אדומים, יותר נכון — מאדמים פאתי המזרח... ושמש זורחת. אינך מאמינה? — בואי, תראי.“

„ועתה נעבור לעניינים רציניים יותר. אז כך: יש למים תכונה, מזורה קצת אפילו, אבל התכונה היא זאת: כשהם נובעים מי־מקום גבוה, הם זורמים למקום נמוך יותר. ואם סלע בדרכם — עיקש וקשה ומוצק וזקוף — נוצר משהו, שנקרא בשפת בני־אדם פיקאוס. מפלימים.“

„ומפלי מים נפלאים, ביחוד כשהם, המים כלומר, נובעים וזורמים ונופלים במדבר. ו־לא במדבר סתם, אלא במדבר יהודה. העיקר, נתחיל מהסוף. ואם עוד לא ברור לך, אז שיהיה ברור, מעתה ועד עו־לם, כי המדובר הוא בטיול נפלא אל מצ־דה, עין־גדי, סדר, ועריגה (מה את יודעת מה זה יפה ונפלא וחשוב גם יחד... וסי־אל ומהוואט (מה את יודעת על דברים שגיבים ונאדרים... ויעלים ראית? — לא“

„אני — כן ! ! !“

„ועוד אחת, וארבע פעמים ושערות־שור־למית בעין־גדי“

פטרה היא פרשה אלמונית לציבור שלנו. וזוהי פרשה הנוגעת מאד בחיי הציבור. אבל מסתבר כי מי שחשב כי ישאיר את חללי־אדום באלמוניותם, ללא גלעד, טעה. כי נמצא גם נמצא סרטי־סוף כלי־הביטוי שנועד לחשוף את הפרשה, להוציא לאור את סיפור השגעון הנפלא.

לא רשימת אבלים בתיטור, ולא ספר צנוע ומבוזש, אלא מכשיר פירסום מושך יתרי מרתק יותר, נעלבי־בית־קלות: סרט. וסרט שנעשה על־פי כל סממניו של סרט קופה, נוסף לכל: סרט שיש בו תשעה קבין של דמיון מזרחי, ועיכוסים, ויריות למכביר. קוראים לו חולות לוחמים.

וזהו השופר שנבחר לתקוע בו את שיר־ההלל לפרשת פטרה.

אני היא אחת מאלה שנחלצו בכאב וב־זעם אמיתי להטיח אגרוף ול־מר: לא! אחת מאלה שיצאו להילחם בהצגת חולות לוח־טים על בדרקלונג ישראל.

★ ★ ★

יפה ונפלא והבוב...“

אני קרובתו של אחד החללים. אין זה חשוב מי מהם — כי רצה המקרה (ואילי אין זה מקרה!) כי הולכי־פטרה היו דומים איש לרעהו התפלא, גזע מיוחד. אנו, קרובי החללים, יודעים כי סיפור